

Framtiden

När den gamle Karl XIV Johan på sin ålders höst blev alltmera envis och oregerlig att ha att göra med, såg ledande politiker både inom regeringen och i riksdagen med stora förhoppningar fram mot hans efterträdare. I honom räknade de på stöd för allt i tiden som var eller som kallades liberalt. Eftersom de ej utan skäl misstänkte, att post ibland på vägen till sin bestämmelseort lästes av obehöriga, brukade de i sin korrespondens kalla kronprinsen med tacknamnet "Framtiden". Av historien vet vi, att den liberala "framtiden" endast varade en begränsad tid och att konservatismen åter trädde i dess ställe.

Det kan tyckas egendomligt att sådant rinner upp i minnet inför det regeringsskifte, som vi nu upplevat. Ingen inom oppositionen har naturligtvis velat vänta livet ur hr Erlander. Bland socialdemokraterna hade man däremot med den djupaste tacksamhet återvalt honom, om han visat den allra minsta lust att ändra sitt beslut att avgå. Där visste man vad man hade, men man vet på intet sätt vad man får.

När hr Erlanders politiska eftermäle en gång på allvar kommer att skrivas — och alltså inte i den panegyriska form i vilken dagens beröm serveras — kommer det att sägas om honom, att han var en intellektuell radikal, som när han med åren fick möjlighet att utöva makt, skärpte sin maktutövning i alltmera utpräglad radikal riktning: han förblev vad han från början varit, men visade alltmera vad han var. Man kommer att

framhäva hans bristande samarbetsförmåga, t ex med näringslivets män med vilka han dock länge uppehöll en kontakt som till sist upphörde, då han inte ansåg sig behöva den. Man kommer att peka på att han lämnade efter sig klyftor mellan grupper i samhället, vilka aldrig hade behövt uppstå, om han inte velat dem. Från att ha varit Sveriges statsminister övergick han medvetet till att blott vara den svenska socialdemokratiens.

Hr Palme tillträder sitt höga ämbete omsusad av ett långt starkare rykte om radikalism än hans företrädare. Hur verkligheten är, det är inte lika säkert känt. Trots de obligatoriska yviga förklaringarna om hur framtidens väg skall gestalta sig, är det inte säkert att hr Palme får visa upp mer än en begränsad del av vad han möjligen önskar.

Ingen skall tro att hr Palme, trots yttre manifestationer, valdes enhälligt av den socialdemokratiska partikongressen, ej heller att kongressen inom sig var enig. Tag t ex det sätt på vilket ungdomar, även unga riksdagsmän, sattes på plats av hr Sträng. Det skedde inför offentligheten och var utan tvivel nyttigt, men de som utsattes för hans ur deras synpunkt sett grötmyndiga tillrättavisningar måste ha knutit händerna i byxfickan i vanmäktig vrede. Vanmäktig, ja, men samma ungdomar ser framåt mot att hr Palme en dag skall leda dem över finansministerns politiska lik till makt och härlighet.

De som känner det äldre folket vet,

att om hr Sträng skulle falla för en politisk intrig, faller partiet sönder vid nästa val. På samma sätt faller partiet om det manipulerar med regeringsformen i republikansk riktning. Det stabila skiktet inom socialdemokratien vill inte tillåta hr Palme att ge sig in på äventyr.

Mellan olika ytterligheter måste hr Palme för att rädda sig själv och sitt parti hålla en kurs i mitten. Ingenting skulle förvåna mindre än om denna kurs, till en början måhända lagd något högt upp i den radikala vinden, så småningom skulle falla av för att tillåta en mindre riskfylld segling. Framtiden får visa vart det bär.

Framtiden har sannolikt ytterligare något i sitt sköte. Om inte det svenska folket är så stock konservativt att det aldrig vågar några förändringar andra än socialdemokratiska socialiseringar, dolda under vilseledande benämningar, kan hr Palme bli en statsminister som tvingas avgå efter ett val. Låt oss hoppas att så sker, även för hans egen skull. Hans historiska roll blir då större än hans företrädares. Svensk demokrati blir nämligen förstörd, om vi ej återgår till ett givande och tagande mellan grupper och partier. Vi måste en gång återfå möjligheten till politiskt samspel, medan vi nu går emot en mer eller mindre medvetet hänsynslös enpartidominans.